Pregrada.info

NEZAVISNI PREGRADSKI LIST

STUDENI 2008. BESPLATNO IZDANJE BROJ 2. GODINA I.

PREDSTAVLJAMO

- Udruga WirelessSopot
- Župa Pregrada
- Sopotljanci u povorci kola
- TK Pregrada

MUZEJ

Ljekarnička zbirka Thierry

JEZIKOSLOVLJE

Porijeklo pregradskih prezimena

TEMA BROJA

GRADSKI PRORAČUN

IMPRESSUM

Pregrada.info
nezavisni pregradski list

STUDENI 2008.
BROJ 2. GODINA I.

- BESPLATNO IZDANJE -

List priprema **udruga Zefra** (www.zefra.hr) u suradnji s **Pregrada.info portalom** (www.pregrada.info)

Prva tri broja sufinancira ZAMAH Regionalna zaklada za lokalni razvoj (www.zamah.hr)

Osnivači Pregrada.info portala:
Zlatko Šorša, Davor Špiljak, Josip Krušlin

Tekstovi:
Zdravko Bedeniković, Hrvoje Burić, Nevenka Cigrovski, Darko Herak, Jelena Jurić, Ivan Kantoci, Ivica Kovač, Vinko Krštić, Boris Krizmanić, Slavica Reiner, Zlatko Šorša, Iva Validžija, Marko Vešligaj

Fotografije:
Zdravko Bedeniković, Ivan Kantoci, Vinko Krištić, Boris Krizmanić, Josip Krušlin, Hrvoje Šorša

Naslovnica:
Josip Krušlin

Grafička priprema:
Hrvoje Šorša

Tisak:
Tiskara Matis d.o.o.
www.matis-pregrada.hr

Fotografije na unutrašnjem dijelu korica je poslikao i sakupio pokojni **Jurica Kantoci**, pregradski kroničar.

KAZALO

UVODNIK

Dvije tisuće primjeraka prvog broja lista Pregrada.info koje smo razdijelili tijekom manifestacije Branja grojzdja rezultirali su brojnim pozitivnim rekacijama, pohvalama, prijedlozima, ... Hvala!!!

Da podsjetimo, udruga Zefra u suradnji s Pregrada.info portalom pokrenula je projekt pregradskog lista pod nazivom "Pregrada.info - informirani građani su aktivni građani". Da je ideja dobra, potvrdila je i Regionalna agencija za lokalni razvoj koja sufinancira tiskanje prva tri broja.

Kako su ciljevi inicijative povećanje razine informiranosti i educiranosti građana i građanki o lokalnoj samoupravi, u ovom broju predstavljamo gradski proračun. Također, nastavljamo s predstavljanjem udruga, jezikoslovljem i sportskim sadržajima...

Nažalost, Gradsko poglavarstvo ni nakon ponovljenog poziva nije bilo spremno za suradnju. Zašto? Ne znamo i nije nam jasna takva odluka. Više o toj temi možete pročitati u kolumni našeg Vanča.

U planu je još jedan broj koji izlazi prije Nove godine. Za daljnje izdavanje trenutno nemamo sredstava, ali razmišljamo pozitivno: nadamo se da, kad nas već lokalna vlast ne podupire, nekako naći sredstva da vas informiramo barem povremeno.

Bacite se na čitanje: informirajte se i, sukladno nazivu projekta, aktivirajte!

Koordinator projekta
Josip Krušlin
GSM: 091/529-8824
E-MAIL: josip@pregrada.info

Proračun - financiranje jedinica lokalne samouprave

Piše: **Marko Vešligaj**

U ovom tekstu pokušat ćemo razjasniti neke najvažnije stvari oko financiranja jedinica lokalne samouprave, koja su to načela financiranja naših općina i gradova, koji su to njihovi prihodi na koje imaju pravo i koje obaveze proizlaze iz njih. U drugom dijelu napravit ćemo analizu proračuna Grada Pregrade te dati primjer donošenja proračuna u nama susjednoj općini Hum na Sutli.

Načela financiranja lokalne samouprave definirana su člankom 9. Europske povelje o samoupravi. Prema toj povelji jedinice lokane samouprave imaju pravo na odgovarajuće prihode koji moraju biti razmjerni njihovim ustavnim i zakonskim ovlastima. Pritom dio tih prihoda mora proizlaziti iz lokalnih prihoda i naknada. Također sustav financiranja lokalnih jedinica mora biti raznolik, znači iz više izvora, a lokalnim jedinicama ne smije se sužavati slobodno odlučivanje o pitanjima koja su u njihovom djelokrugu. Lokalnim jedinicama treba se omogućiti pristup nacionalnom tržištu kapitala. Za lokalne jedinice slabijeg financijskog stanja propisuju se mjere financijskog ujednačavanja

U Republici Hrvatskoj zakonodavni okvir kojim je uređen sustav financiranja jedinica lokalne i područne samouprave dan je Ustavom Republike Hrvatske, Zakonom o proračunu, Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave i posebnim zakonima: Zakonom o porezu na dohodak, porezu na dobit i drugim javnim prihodima.

Proračun lokalnih jedinica

Instrument pomoću kojega jedinice lokane samouprave prikupljaju i raspodjeljuju sredstva zove se proračun. Proračun ima zadaću da pridonosi gospodarskom razvoju lokalne jedinice, ali i da ima socijalnu komponentu. U Republici Hrvatskoj postoje tri razine proračuna: državni proračun, proračun izvanproračunskih fondova i proračun jedinica lokalne i regionalne samouprave, a sva tri zajedno čine proračun opće države. No na početku da prvo razjasnimo što je uopće to proračun i na koji način se on donosi.

Danas se za objašnjenje pojma proračun često poseže za usporedbom proračuna sa financijama obitelji ili pojedinca. Dakle za ostvarenje velikog dijela obiteljskih ili osobnih potreba potreban nam je novac, a za kojega znamo da je ograničen u odnosu prema potrebama i željama za potrošnjom. Zato je važno da se želje odnosno potrebe za potrošnjom usklade sa novčanim mogućnostima. Da bismo to ostvarili, treba nam plan prihoda i rashoda kojega treba načiniti za određeno vremensko razdoblje, dakle obiteljski ili osobni proračun. Njegova će veličina ovisiti o tome koliko se prihoda može zaraditi i prikupiti tijekom godine koji se onda troše za određene namjene, naravno prema nekim prioritetima. Često su nam, naravno, rashodi veći od prihoda - tada se planira zaduživanje ili smanjenje troškova. Kada su nam prihodi veći od rashoda, što je naravno najbolja situacija, višak novca može se štedjeti, čuvati za budućnost ili investirati. Proračun se donosi za jednu godinu, a zakon propisuje i donošenje projekcije proračuna za naredne tri godine.

Svaki se proračun sastoji od prihoda, rashoda i dijela proračuna koji se naziva račun financiranja. U računu financiranja se evidentiraju manjkovi (ili viškovi) i način njihova financiranja (dio proračuna u kojemu su prikazana zaduženja i otplate dugova). Načine i namjene korištenja viškova svake godine propisuje zakon o izvršenju proračuna. Također sastavni dio proračuna je i plan razvojnih programa koji obuhvaća planiranje rashoda za investicije i kapitalne pomoći za višegodišnje razdoblje (obično tri godine).

U Republici Hrvatskoj se Zakonom o proračunu određuje planiranje, način izrade, donošenja i izvršavanja državnog proračuna, proračuna lokalnih jedinica te proračuna izvanproračunskih fondova. Znači, sve tri razine proračuna imaju svoje prihode i rashode. Da bi se saznalo kolika je ukupna javna (državna)

potrošnja, valja zbrojiti sve vrste proračuna i prikazati ih kao jedan - proračun opće države.

Planiranje i donošenje proračuna

Planiranje proračuna tj. procjene prihoda i izrada lokalnog proračuna temelji se na državnim makroekonomskim pokazateljima te na smjernicama za plan i pripremu državnog proračuna, kao i na vlastitim procjenama rasta gospodarske aktivnosti na području lokalne jedinice. Prvi korak u proračunskom procesu kod jedinica lokalne samouprave su upravo smjernice koje ministarstvo financija šalje prvo županijama, a nakon toga one šalju te smjernice gradovima i općinama na svom području. Te smjernice lokalne jedinice šalju proračunskim korisnicima koji se financiraju transferima iz lokalnih proračuna. Svi nakon toga šalju svoje financijske zahtjeve nadležnim službama lokanih jedinica, koje analiziraju te zahtjeve i usklađuju ih sa utvrđenim prioritetima i s realnim mogućnostima proračuna te prave nacrt proračuna. Taj nacrt lokalnog proračuna nositelj izvršne vlasti (načelnik ili gradonačelnik) podnosi lokalnom poglavarstvu. Nakon procesa usuglašavanja poglavarstvo podnosi plan proračuna lokalnom predstavničkom tijelu (vijeće ili skupština). Predstavničko tijelo dužno je odobriti proračun za iduću godinu, najkasnije do 15. prosinca tekuće godine.

Lokane jedinice dužne su pratiti da li se sredstva troše za namjene za koje su dodijeljena te su, nakon završetka proračunske godine, dužne sastaviti izvještaj o izvršenju i godišnjem obračunu proračuna. Također se sastavljaju i polugodišnji izvještaji o izvršenju proračuna. Ti izvještaji šalju se Državnom uredu za reviziju, koji onda daje svoje mišljenje o tome da li je proračun izvršen u skladu sa zakonskim propisima.

Osnovni izvori proračuna

Kao što smo već napomenuli proračun se sastoji od prihoda i rashoda. Prihode možemo pritom podijeliti na: prihode iz vlastitih izvora, zajedničke prihode, pomoći i prihode od zaduživanja.

Vlastiti izvori sredstava općina i gradova:

1. *prihodi od vlastite imovine,*
2. *općinski, odnosno gradski porezi u skladu s ovim Zakonom,*
3. *novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sami propišu,*
4. *upravne pristojbe u skladu s posebnim zakonom,*
5. *boravišne pristojbe, u skladu s posebnim zakonom,*
6. *komunalne naknade, doprinosi i druge naknade utvrđene posebnim zakonom,*
7. *naknade za uporabu javnih, općinskih ili gradskih površina,*
8. *drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom.*

Općine ili gradovi mogu uvesti ove poreze:

1. *prirez porezu na dohodak,*
2. *porez na potrošnju,*
3. *porez na kuće za odmor,*
4. *porez na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište,*
5. *porez na nekorištene poduzetničke nekretnine,*
6. *porez na neizgrađeno građevno zemljište,*
7. *porez na tvrtku ili naziv,*
8. *porez na korištenje javnih površina.*

Pomoći - čine ih prihodi ostvareni od inozemnih vlada, međunarodnih organizacija (pomoći iz Europske unije), drugih proračuna, te ostalih subjekata unutar opće države (ostale pomoći)

Namjenski primici od zaduživanja - priljevi ostvareni zaduživanjem čija je namjena utvrđena posebnim ugovorima ili propisima, jedinice lokalne samouprave mogu se zaduživati uzimanjem kredita ili izdavanjem vrijednosnih papira, ali samo za kapitalne projekte, tj. investicije koja se financira iz njihova proračuna. Lokalna se jedinica pritom može zadužiti do 20% proračunskih prihoda ostvarenih prethodne godine.

Rebalans

Proračun mora biti usklađen, što znači da prihodi i rashodi moraju biti ujednačeni. Ukoliko tijekom godine dođe do povećanja rashoda ili se prihodi smanje ili povećaju, pristupa se rebalansu proračuna tj. ujednačavanju sredstava.

Pod **zajedničke prihode** spada porez na dohodak koji je najvažniji prihod proračuna lokalnih jedinica. Da pojasnimo, to je onaj dio koji je dužan platiti svaki zaposleni u Republici Hrvatskoj iz svoga dohotka, bilo da on proizlazi iz nesamostalne djelatnosti ili iz samostalne djelatnosti, iz imovina i imovinskih prava ili iz kapitala. Prema važećem Zakonu o financiranju

jedinica lokalne samouprave, gradovima i općinama pripada 52% od ukupnog iznosa poreza na dohodak koji je prikupljen na području te općine ili grada, županiji pripada 15%, a za preuzete decentralizirane funkcije u području zdravstva, osnovnog i srednjeg školstva, socijalne skrbi i vatrogastva, dobivaju se dodatni udjeli poreza na dohodak koji iznose 12, a dok se u državni proračun izdvaja 21% i to u fond izravnanja, iz kojeg se onda sredstva dodjeljuju onim lokalnim jedinicama koje nemaju dovoljno sredstava za financiranje preuzetih decentraliziranih funkcija. Zajednički porez je i porez na promet nekretnina.

djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i šport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu.

Iako je u nadležnost lokalne samouprave formalno preneseno dosta poslova, to prenošenje ne prati u dovoljnoj mjeri i decentralizacija financijskih sredstava. Tako da velika većina lokalnih jedinica ne može iz vlastitih prihoda financirati obaveze koje su im stavljene u nadležnost te još uvijek u velikoj mjeri ovisei o sredstvima iz državnog proračuna. Također, rijetko koja lokalna jedinica u RH može financirati kapitalne investicije bez većinskog učešća sredstava iz državnog proračuna. Tako je izgradnja kapitalnih objekta i drugih kapitalnih investicija većinom svedena na razinu političkog odlučivanja, dok ekonomska struka i metode koje se primjenjuju pri ocjenjivanju o svrsishodnosti neke kapitalne investicije imaju u puno slučajeva drugorazredno značenje.

U posljednje vrijeme neke lokalne jedinice zbog nedostatka financijskih sredstava odlučuju se za drukčiji pristup kod kapitalnih investicija:, umjesto klasičnog zaduživanja, ulaze u projekte javno-privatnog partnerstva. ◆

Što je prirez?

Prirez je “dodatak” porezu (obično porezu na dohodak) kojemu kao osnovica plaćanja služi iznos već plaćenog poreza. Prirez se obično uvodi na izravne poreze. U RH od 2001. godine sve lokalne jedinice osim županija mogu uvesti prirez. Stope prireza koje lokalne jedinice mogu uvesti iznose od 10% do 15%. Jedino Grad Zagreb ima 30%. Grad Pregrada ima prirez u iznosu od 10%.

Što je javno-privatno partnerstvo?

Javno privatno-partnerstvo predstavlja:

- suradnju između javnog i privatnog partnera kod planiranja, izrade, financiranja i upravljanja projektima kojima se zadovoljavaju javne potrebe.
- metodu financiranja i realizacije projekata javnog sektora.
- podjelu rizika, investicije, odgovornosti i nagrada između javnog i privatnog partnera.

Financiranje modelima javno privatnog-partnerstva najčešće se koristi u infrastrukturi (ceste, zračne luke, vodovodi, javni prijevoz...) i u izgradnji nekretnina koje zadovoljavaju javne potrebe (obrazovne ustanove, zatvori, sportski objekti, vojni objekti...).

Rashodi

Lokalne jedinice sve te prihode troše za ono što prema Zakonu spada u njihovu nadležnost i za što dobivaju i određena sredstva iz prihoda koji im prema Zakonu pripadaju, a ukoliko oni nisu dovoljni imaju i pravo na pomoći od strane države. Jedinice lokalne samouprave u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na: uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne

Plan razvojnih programa

Plan razvojnih programa sastavni je dio proračuna lokalne jedinice. Njega čine planovi razvojnih programa korisnika njezina proračuna koji doprinose razvoju lokalne jedinice, povećanju ili održavanju imovine. Pri izradi planova razvojnih programa lokalne jedinica najprije moraju planirati provedbu već započetih programa, a preostala sredstva u sljedećim godinama mogu planirati za nove prioritetne razvojne programe

Analiza proračuna Grada Pregrade

Piše: **Marko Vešligaj**

Za izradu nacrta Proračuna grada Pregrade zadužen je Jedinstveni upravni odjel koji šalje prijedlog proračuna Poglavarstvu a ono ga nakon prihvaćanja šalje Gradskom vijeću na donošenje.

Ukupni iznos proračuna Grada Pregrade za 2008. godinu, prema zadnjem rebalansu iz rujna, iznosi 15.380.000 kuna, što je povećanje od33% u odnosu na prvotni plan. S prenesenim viškom iz 2007. godine koji iznosi 2.204.000 kuna, ukupan proračun iznosi 17.584.000 kuna. U ukupnim izvorima sredstava prednjače porezni prihodi koji iznose 8.109.000 kuna.

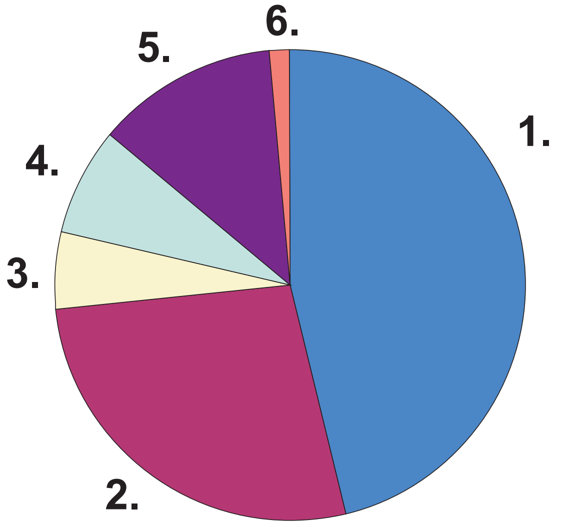
Strukturu prihoda proračuna možete vidjeti na slici jedan. Od ostalih prihoda značajna stavka su i pomoći iz državnog proračuna, koje su znatno porasle kod zadnjeg rebalansa te iznose ukupno četiri milijuna i 800 tisuća kuna. Od vlastitih prihoda, veći se priljev očekuje od komunalne naknade koja bi u pregradski proračun trebala donijeti 465.000 kuna, dok bi se naplatom komunalnog doprinosa trebalo uprihodovati 100.000 kn. Od vlastitih prihoda može se izdvojiti i prihod od trgovačkih poduzeća u vlasništvu Grada tj. dobit koju uplaćuje Niskogradnja koja kao poduzeće u 100% vlasništvu Grada prenosi svoju dobit u proračun Pregrade. Projekcija te dobiti prema prvotnom planu iznosila je 950 tisuća kuna, ali je zadnjim rebalansom na zahtjev Niskogradnje smanjena na 654 000 kuna. Ovo su samo neke od stavaka koje su promijenjene nakon izvršenog rebalansa proračuna 2008.

Zanimljivo je za primijetiti da se pregradski proračun dosta poveća tijekom godine u odnosu na ono što je planirano početkom godine. Najvećim dijelom ta povećanja odnose se na kapitalne pomoći iz državnog proračuna koje se usmjeravaju u komunalnu infrastrukturu (npr. uređenje trga). Iako je jedno od pravila kapitalnog investiranja da se

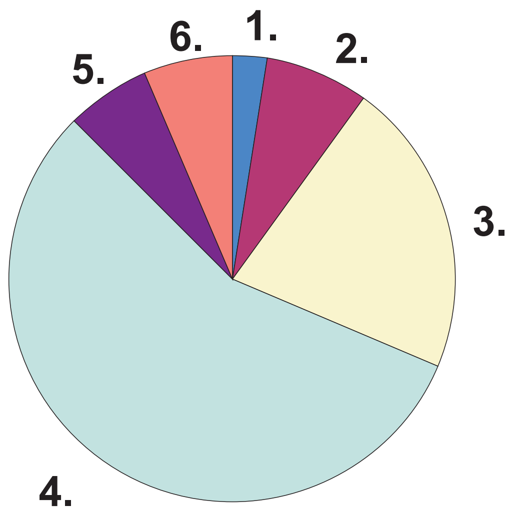
PRIHODI			
1.	Porezi	8.109.000,00	46%
2.	Pomoći	4.800.000,00	27%
3.	Prihod od imovinskih prava	925.000,00	5%
4.	Administr. pristojbe	1.324.000,00	8%
5.	Višak	2.204.000,00	13%
6.	Ostalo	222.000,00	1%
	UKUPNO	17.584.000,00	

RASHODI			
1.	Predstav. i izvr.	425.000,00	2%
2.	Jedinstveni upravni odjel	1.316.400,00	7%
3.	Društvene djelatnosti	3.775.350,00	21%
4.	Komunalna inf.	9.859.100,00	56%
5.	Gospodarstvo, vatrogastvo...	1.066.000,00	6%
6.	Ostalo	1.142.150,00	6%
	UKUPNO	17.584.000,00	

PRIHODI

RASHODI

ta ulaganja planiraju dugoročno tj. nekoliko godina unaprijed, u Pregradi se odluke o kapitalnim ulaganjima donose u toku godine, oslanjajući se pritom većinom na pomoći iz državnog proračuna. Tako iz proračuna, koji na prvi pogled izgleda dosta velik (zahvaljujući kapitalnim investicijama), nema sredstava ni za simboličnu pomoć za brojne udruge koje djeluju u Gradu. Primjerice 2008. za sve udruge namijenjeno je ukupno 15.000 kuna.

Što se tiče rashoda, u proračunu nakon ovoga zadnjeg rebalansa dominiraju rashodi za komunalnu infrastrukturu koji iznose 8.738.000 kuna, tj. 49,7 % od ukupnih rashoda proračuna za 2008. Pritom dominiraju ulaganja u uređenje i asfaltiranje nerazvrstanih cesta i ulica. Ostatak rashoda možete vidjeti na slici 2.

Kao što je vidljivo Pregrada ulaže iz svoga proračuna mnogo u kapitalne investicije, posebice u komunalnu infrastruktura kao što je asfaltiranje cesta, izgradnja vodoopskrbne mreže, ali tu je i veliki udio građana koji dijelom pokrivaju te investicije iz svog osobnog dohotka. Međutim, unatoč tome što Pregrada zahvaljujući kapitalnim ulaganjima ima razmjerno velik proračun, primjetno je da brojne udruge koje djeluju na području grada nemaju uopće svoje stavke u proračunu - Grad ih ne pomaže ni simbolički. Nažalost, "bode u oči" da se od udruga financiraju samo ženski i muški nogometni klub te KUD (u iznosim koje i ta društva definitivno, s obzirom na svoje rezultate i značaj, zaslužuju).◆

Proces donošenja proračuna općine Hum na Sutli

Piše: **Darko Herak**

Hum na Sutli kao općina s dosta velikim izvornim prihodima, pokušava proračun kao najvažniji dokument koji ima jedna općina što više približiti građanima i uključiti ih u sam proces donošenja proračuna. Stoga svake godine, prije nego općinsko vijeće izglasava proračun, organizira javnu raspravu o proračunu. Svako kućanstvo dobije poštom na kućnu adresu prijedlog proračuna, a to je ujedno i poziv na javnu raspravu. Time se svakom stanovniku općine omogućava da sudjeluje u kreiranju proračuna. Praksa je pokazala da se prijedlozi dobiveni na javnoj raspravi gotovo u cijelosti prihvaćaju i kao takvi uvrštavaju u proračun. Iako još uvijek građani ne koriste tu mogućnost u onoj mjeri u kojoj to čelništvo općine očekuje, pomak je ipak napravljen, a treba se još više utjecati da što više građana počne aktivno sudjelovati u kreiranju razvoja općine putem sudjelovanja u raspravi o proračunu. Također ovo može biti dobar temelj za proširivanje tema za javne rasprave, a koje odlučuju o važnim pitanjima razvoja općine.◆

SopotWireless

Piše: **Zdravko Bedeniković**

Bežična računalna mreža WirelessSopot jedan je od pionira wirelessa u Krapinsko-zagorskoj županiji. Naime WirelessSopot je druga po redu formirana udruga i izgrađena mreža u našoj županiji.

Sama udruga formirana je na osnivačkoj skupštini 5.3.2005. godine, a nakon što su prikupljena financijska sredstva za nabavu opreme, mreža je profunkcionirala negdje početkom ljeta iste godine. Udruga trenutno broji 16 članova, od toga 14 iz Sopota, jedan iz Pavlovca i jedan iz Pregrade.

Sama "konstrukcija" mreže je vrlo jednostavna i sastoji se od jednog AP-a koji je zajedno s antenom (omnica) postavljen na krov crkve. Uz AP instalirano je računalo-server na kome se "vrte" neki mrežni programi (Ventrilo, DC++…), a također postoji određena količina pohranjenih podataka koje korisnici mogu "skinuti".

Korisnici na svojoj strani koriste neke od jeftinijih kartica i kantene iz domaće proizvodnje. Zanimljivo je da je uz ovakvu opremu uspostavljena veza s jednim korisnikom u Pavlovcu. Ostali korisnici raspoređeni su unutar kruga radijusa cca 300 m.

Najčešće aktivnosti koje se odvijaju preko mreže su razmjena podataka, mrežno igranje i chat. Također je napravljeno vrlo uspješno testiranje video prijenosa u realnom vremenu (live streaming).

Od softvera za nabrojene aktivnosti najčešće se koriste DC++ za razmjenu podataka, Ventrilo za glasovnu komunikaciju, Exodus za chat itd. Testiranje video prijenosa u realnom vremenu napravljeno je uz pomoć obične video kamere sa USB priključkom. Na strani korisnika - emitera korišten je Windows Media Encoder, a korisnici na prijemu najjednostavnije mogu prijenos pratiti s Windows Media Playerom.

U posljednje vrijeme ozbiljno se razmišlja o povezivanju sa susjednom mrežom PrWi iz Pregrade. Uz manju preinaku hardvera, postavljanjem računala umjesto AP-ova, i montiranjem novih antena (sektor antene) u prvom momentu bi se u velikoj mjeri poboljšala kvaliteta signala na našem području, a tada bi preko jedne vezne točke (najvjerojatnije na "Tuđinatvom bregu") povezali te dvije mreže.

U međuvremenu pojavili su se interesi da se napravi i daljnje povezivanje sa Krapinskim Toplicama, no prvo će trebati odraditi povezivanje s Pregradom.

Kako Udruga promiče najmoderniju tehnologiju kojom se mogu povezivati korisnici računala na nekom području, željeli smo time pokazati kako je i u manjim sredinama moguće pratiti trendove i kako život u ovakvim sredinama ne mora biti hendikep, već privilegij. U današnje vrijeme važno je mladima pokazati da život na području našega Grada ne mora bit manje kvalitetan nego u nekoj većoj sredini.

Vjerujemo da će porastom broja računala u našim sredinama porasti i interes za uključivanje u "wireless svijet" i time cijelu priču napraviti još zanimljivijom. ◆

WIRELESS SOPOT

Župa Pregrada

Piše: **Vinko Krištić**

Pod geslom "Bijahu postojani" održan je 5. susret hrvatske katoličke mladeži ove godine u Varaždinu kojeg je pohodilo 22.000 mladih iz svih krajeva Hrvatske i dijaspore, a kojem je prisustvovalo i 40-ak mladih iz Pregrade. Nadamo se da će na sljedeći susret iz naše župe ići barem dva autobusa mladih. Župa Pregrada poznata je u Zagorju i diljem Hrvatske ponajprije po svojoj velebnoj župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije tzv. Zagorskoj katedrali. Gradnja crkve je dovršena 1818., a mnogi Pregrađani ne znaju da je tadašnji župnik bio Josip Karlo Tuškan po kojem je i obližnja ulica dobila ime. Stara crkva do tada se nalazila na padini pod Kunagorom odmah iza župnog dvora gdje se sad nalazi livada s voćnjakom. Od 1417. do danas poznata su 22 pregradska župnika, a najdulje župnikovanje zabilježio je predzadnji župnik msgr. Branimir Ivanjko (1963. - 2005.).

Došavši na mjesto župnika iz bjelovarske župe Sv. Ana vlč. Vinko Gregur primio se posla oko obnove crkve, kapelica i župnog dvora. Tako je od 2005. do danas uz pomoć biskupije, ministarstva, lokalne samouprave i župljana učinjeno puno u obnovi navedenih zdanja. U srpnju ove godine medij 24 sata napravio je popis najboljih svećenika u Hrvatskoj i našeg župnika Vinka je postavio na deseto mjesto navodeći ga kao velikog obnovitelja mnogih zagorskih kapelica.

Katoličke novine Glas Koncila u travnju su izdale reportažu na internetu i dvije stranice novina o našoj župi pod naslovom „Složno grade bolju budućnost“. Spominje se da naša župa broji oko 5400 vjernika u 1300 obitelji, a od toga na nedjeljnu misu dolazi 800-injak vjernika (oko 15%). 2007. godine brojali smo 50 krštenja i 76 sprovoda (negativan prirodni priraštaj).

Poznato je da je u Hrvatskoj gotovo 80% stanovništva deklarirane katoličke vjeroispovijesti, međutim u Pregradi (kao i u ostatku Hrvatske) samo 15-ak % stanovništva redovito ide na svetu misu. Anketa na našoj web stranici je pokazala da čak 53% posjetitelja redovito ide na svetu misu, ali potrebno je uzeti u obzir i profil posjetitelja župskih internet stranica. Na internet stranicama župe (www.zupa.pregrada.hr) možete pronaći puno zanimljivih podataka o župi, galeriju fotografija, ankete, crkvene pjesme i molitve, a svaki mjesec postavlja se i novi raspored svetih misa u tekućem mjesecu kako bi vjernici što bolje bili informirani. Župske internet stranice su u prvih deset mjeseci ove godine zabilježile preko 10.000 posjeta, a broj posjeta se progresivno povećava. Za sve eventualne upite možete pronaći i telefonske i e-mail kontakte župnog dvora i urednika web stranice.

Mladi danas u svom životu ne pronalaze previše mjesta za Boga. U modi nije crkva, nego kafići i partyji do kasnih subotnjih sati što za sobom povlači spavanje u nedjeljno prijepodne i neodlazak na misu. Vrijeme je da obnovimo vjeru i pronađemo mjesto u srcu za Isusa jer samo tako ćemo se uspješno nositi sa svakodnevnim problemima i vidjeti pravi smisao vlastitog života. Pozivamo sve mlade zainteresirane za povremene susrete i druženja uz pjesmu i molitvu da posjete župske internet stranice i jave se putem kontakta. I ove godine organizirat će se tradicionalni Božićni koncert u župnoj crkvi pa pozivamo sve zainteresirane da se jave i uključe u zbor mladih, mješoviti ili dječji zbor kako bi Božićni program bio što svečaniji. Završio bih opet s geslom susreta hrvatske katoličke mladeži „Bijahu postojani...“, budite i ostanite postojani u vjeri i molitvi.◆

Ljekarnička zbirka «Thierry»

Piše: **Iva Validžija**

Ljekarnička zbirka Thierry Muzeja grada Pregrade predstavljena je javnosti 30. ožujka ove godine.

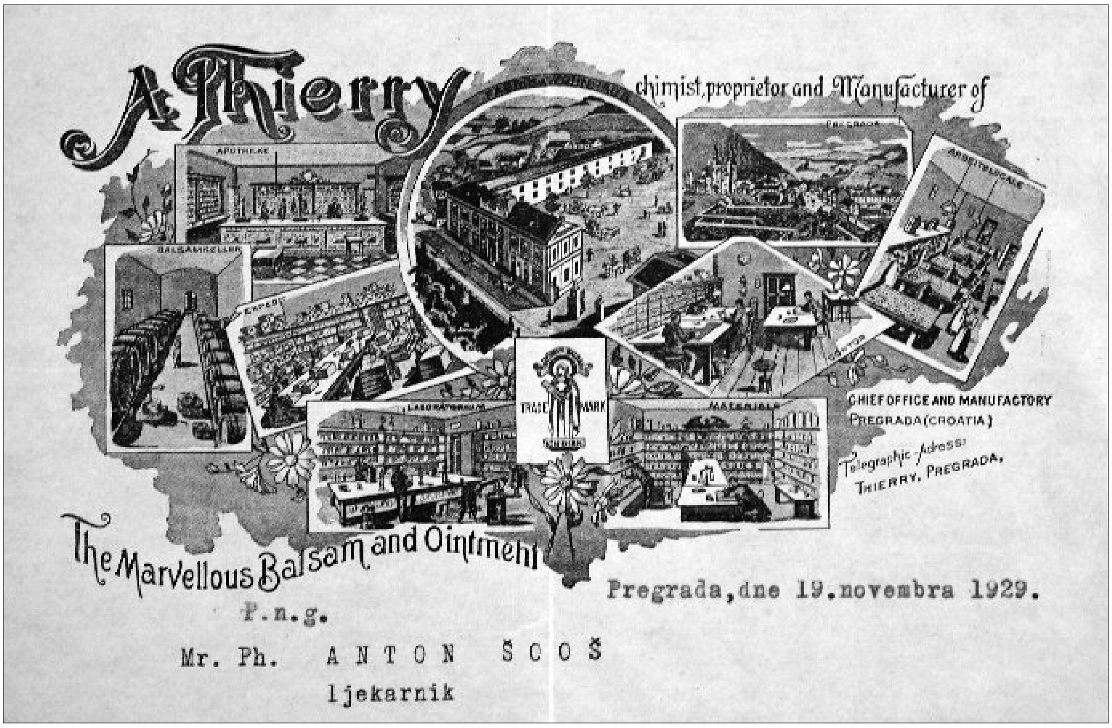
Predmeti iz ljekarne posuđeni su, susretljivošću i razumijevanjem od gospodina Milana Cesarca, vlasnika zgrade i ljekarne.

Ljekarnička zbirka predstavlja farmaceutsku djelatnost obitelji Thierry čije djelovanje je od izuzetne važnosti za Hrvatsku jer su svojim zaokruženim procesom proizvodnje lijekova bili prethodnica današnjih velikih farmaceutskih poduzeća.

Ljekarnik Adolf pl. Thierry de Chateauvieux utemeljio je u gradu Pregradi prvu industrijsku proizvodnju lijekova u Hrvatskoj. Proizvodnja lijekova temeljila se na stručnom i znanstvenom iskustvu ljekarenja tijekom višestoljetnog djelovanja ljekarnika u Hrvatskoj. Veza farmacije sa srodnim znanostima, kemijom i botanikom, bila je prirodna jer se kemija snažno otkrivala i razvijala u ljekarničkim laboratorijima, a ljekovito je bilje oduvijek bila ljekarniku osnova za pripremanje lijekova. Thierryjevo izvrsno poznavanje vlastite struke, poduprto širokim i svestranim znanjima iz kemije i botanike, najviše se očitovala upravo u industrijskoj proizvodnji lijekova i proizvodnji kemijskih tvari, gdje je u početku bilo nekoliko malih, ali blistavih pothvata hrvatskih ljekarnika. Međutim, začetak industrijske proizvodnje lijekova u Hrvatskoj nalazimo u Hrvatskom zagorju u doba Erlicha (1854.-1915.), osnivača moderne kemoterapije, još krajem XIX. stoljeća, a prije pronalaska prvog kemoterapeutika Salvarzana (1907.).

Ljekarnik Adolf pl. Thierry de Chateauvieux dobiva 9. studenoga 1892. koncesijsku ispravu pod brojem 52.906, tj. dozvolu za rad ljekarne u Pregradi. Thierry je angažirao jednog od poznatih zagrebačkih graditelja Gjuru Carneluttija da mu napravi projekt glavne zgrade i proizvodnog kompleksa te je 1893. otvorio ljekarnu *«K Angjelu čuvaru»*. Kako je Hrvatska već imala vlastitu *Hrvatsko-slavonsku farmakopeju* (1888.) stvoreni su solidni uvjeti za tvorničku proizvodnju lijekova, prvu farmaceutsko-kemijsku tvrtku u jugoistočnoj Europi.

Adolf pl. Thierry radio je na recepturi nekoliko lijekova. Najpoznatiji su bili *Thierryjev balzam* i *Thierryjeva centifolijska mast*; oba su pripravka poslije zaštićena patentnom ispravom u Londonu. Lijekovi proizvedeni u Pregradi bili su prodavani i cijenjeni doslovno u cijelom civiliziranom svijetu.

Izložba je koncipirana tako da se uz pomoć slike sa memoranduma i autentičnih predmeta ukratko predstave sve djelatnosti tvrtke Thierry.

Uvodni dio izložbe predstavlja segmente proizvodnje s memoranduma uz karakteristične popratne predmete.

Pojedine segmente proizvodnje koji su bili popraćeni s dovoljno autentičnih predmeta detaljnije smo predstavili kao cjeline stalnog

postava.

Izložbene cjeline su:

- *Obitelj Thierry de Chateauvieux*
- *Oficina ljekarne«Vizitacije» u ljekarni*
- *Ljekarnički laboratorij*
- *Prostorija za zalihe-materijalka*
- *Trgovačka poslovnica*
- *Proizvodna prostorija*
- *Otprema*
- *Farmaceutsko komercijalno nakladništvo i prepiska*
- *Zgrada i ljekarna «K Angjelu čuvaru»*

Obitelj Thierry de Chateauvieux su plemići iz Francuske koji su se iz nama nepoznatih razloga doselili u Hrvatsko zagorje. Nakon dolaska u Pregradu i osnivanja *«K Angjelu čuvaru»* Adolf Thierry traži nostrifikaciju francuskog plemstva. U Državnom arhivu u Zagrebu nađeni su dokumenti kojima je zatraženo priznavanje plemstva na području Ugarske. Zahtjev za priznavanje plemstva predan je 1904. godine, a 1910. godine zahtjev biva odobren te *«na području zemalja Krune Ugarske vlastnim služiti se rečenim plemstvom, plemičkim pridjevkom te grbom»*.

Osnivač ljekarne Adolf Thierry sa suprugom Josipom imao je osmero djece. Dvoje od njih su po zanimanju bili farmaceuti, a mlađi sin Vilim Thierry preuzeo je posao nakon očeve smrti 1920. godine. Obitelj Thierry je uspješno poslovala do završetka 2. svjetskog rata kada im je imovina nacionalizirana. Posljednji nasljednik obitelji Thierry, gospođa Theae Omerza preminula je 2006. godine. U ovom dijelu postava predstavili smo fotografiju obiteljskog prstena s grbom, matricu s potpisom osnivača Adolfa Thierryje, fotografiju iz obiteljskog albuma, te potpis nasljednika ljekarne, sina Vilima Thierryja.

Oficina ljekarne je predstavljena uz pomoć nekoliko skupina predmeta. Ljekopis ili farmakopeja *(lat. pharmacopoea)* je državna knjiga normi, stručni zakonik koji sadržava popise i opise ljekovitih tvari (prirodnih, sintetskih) i pomoćnih ljekovitih sredstava sa zahtjevima o potrebnoj kakvoći, propisima njihova ispitivanja, opisom njihova pripravljanja i propisom o postupanju s popisanim tvarima.

Liječničkim receptima postavljenim na ulazu u oficinu ljekarnik započinje svoj stručni rad, a recept mu je podloga za rješavanje problema o ispravnom vezanju pojedinih sastojaka (ljekarnički: ingredijencija) u jednu cjelinu, koja se u farmaceutskoj praksi zove ljekoviti oblik, pazeći da ne dolazi među propisanim sastojinama do kemijskog ili fizičkog suparništva, tj. da propisane sastojine u gotovom lijeku sadrže nepromijenjenu svoju prvotnu strukturu. Receptu, dakle, liječnik daje svrsishodan sadržaj, a ljekarnik ispravan ljekovit oblik.

Predmetima na recepturnom stolu predstavljeni su: osnovni proizvod ljekarne Thierryjeva centifolijska univerzalna mast, tarna vaga i precizna ručna vaga s utezima te novac s kraja 19. i početka 20. stoljeća kao platežno sredstvo za lijekove.

Na zidu oficine izrađena je moderna replika ljekarničkih polica u koje su smještene ljekarničke posude.

Laboratorij je osmišljen u dva dijela: radni stol i pregradna stijena koja odjeljuje prostor laboratorija od materijalke i trgovačke poslovnice. Radni stol ima ladice za čuvanje raznih sprava i utenzilija potrebnih za laboratorijski rad U izložbenoj cjelini laboratorija nalazi se *naprava za destiliranje i za kuhanje u pari, zajedno s ormarićem za sušenje,* zatim *poveća preša, lijevci, lopatice, staklene tikve, pipete, posude za infuduranje i menzure razne veličine, sprave za koliranje tekućina, propisana sita* (rešeta) *i aparat za sterilizaciju*.

Jedan od značajnih eksponata koji se tu nalaze je *destilator i sprava na vodenu paru*. *Destilator* se sastoji iz bakrenog kotla s pokositrenim gornjim vanjskim dijelom, tzv. tubarke s drškom, hladnjakom te četvrtaste peći iz kovanog željeza. Destilacija s vodenom parom radi se u posebnom kotlu, koji je položen u drugi kotao, iz kojega se u nj uvode vodene pare. Destilirana se tekućina prihvaća u tzv. *florentinsku posudu* u kojoj se aromatična voda oslobađa mogućeg suviška eteričnog ulja. Aromatične vode i eterična ulja koristile su se kao komponenta pri izradi lijekova.

U prostoriji za zalihe-materijalki smještene su velike posude u kojima su se držale u velikim količinama ljekovite droge-osnove za izradu lijekova. U ovaj segment izložbenog prostora ukomponiran je originalni restaurirani ljekarnički namještaj ljekarne «K Angjelu čuvaru“

Trgovačka poslovnica na pisaćem stolu daje na uvid poslovnu knjigu u koju su upisani kupci koji su naručivali lijekove. Uvidom u knjigu vidi se da se trgovalo s cijelom Europom, Afrikom i Amerikom. Tu su izložena memorandum-pisma obitelji Thierry te prijepis dozvole za rad iz 1893. godine izdane od strane Kotarske oblasti

Pregrada. Kao potvrda ozbiljnog poslovnog djelovanja obitelji, odnosno ljekarne «K Angjelu čuvaru» tu je i Patentna isprava od 2. ožujka 1900. Adolf Thierry je najprije u Londonu registrirao tzv. engleski čudotvorni balzam i pregradsku mast - 20. listopada 1899., a potom proizvode zaštitio patentom 2. ožujka 1900. godine i naposljetku ih 1901. godine u istom gradu prodao za 960.000 kruna. U ispravi se nalazi i trgovačka (zaštitna) marka (tzv. zelena opatica) za te proizvode.

Proizvodna prostorija velikom reprodukcijom fotografije predstavlja zaposlenice u radnoj prostoriji, a tu su i fotografije iz albuma proizvoda i reklama obitelji Thierry.

Otprema je segment postava gdje smo izložili originalne lijekove u njihovoj ambalaži. Ovdje se prikazuje i znanstveno-obrazovni film «Ljekarništvo na tlu Hrvatske-Mistika uzmiče pred svjetlošću razuma», autora prof. dr. Vladimira Grdinića.

Reklamiranje lijekova: ljekarnik Adolf Thierry naveliko je reklamirao svoje lijekove na svim relevantnim jezicima toga doba. Ljekarnici koji nisu proizvodili lijekove na veliko niti ih reklamirali, često su se protivili takvom načinu ljekarničkog rada, no zahvaljujući upravo tom smislu za poslovanje, obitelj Thierry je svoje lijekove tako uspješno prodavala diljem Europe, Afrike i Amerike. U ovom segmentu stalnog postava nalaze se matrice za reklame i matrice za ambalažu lijekova.

Kao zadnji dio izložbe predstavljena je obitelj Thierry i zgrada s proizvodnim dijelom koju su dali izgraditi u Pregradi.

Zgradu obitelji Thierry projektirao je poznati zagrebački graditelj Gjuro Carnelutti, koji je izveo radove na nizu značajnih građevina u Zagrebu i okolici. Nacrti su izrađeni u lipnju 1893. godine, gradnja je odobrena i zavedena pod brojem 3280/93 od strane Kraljevske kotarske oblasti u Pregradi 29. lipnja 1893. godine. Građevina je izgrađena u historicističkom stilu, u prizemlju je smještena ljekarna «K Angjelu čuvaru» i popratne prostorije, a dio prizemlja bio je predviđen za iznajmljivanje. Na katu se nalazio stambeni dio obitelji Thierry, bogato opremljen pokućstvom i slikama. Zgrada Thierry pokazuje nam mjerilo gradske stambene zgrade kraja 19. stoljeća te predstavlja novi urbani arhitektonski sklop u Pregradi.

Postojeća ljekarna s originalnim namještajem nastavila je djelovati te se i danas kao nadopuna ljekarničkog postava Thierry Muzeja grada Pregrade, može pogledati.

Zbirka Thierry ima višestruko značenje za Pregradu i Hrvatsku.

Srednja škola Pregrada unutar zdravstvenog programa ima smjer farmaceutski tehničar, pa ovim muzejskim postavom upotpunjava školski program, a u budućnosti se planira i otvaranje Visokog zdravstvenog učilišta. Muzej grada Pregrade sjećanjem na slavnu farmaceutsku prošlost ovog kraja upotpunjavat će medicinske obrazovne programe.

Nakon višegodišnjeg «mirovanja» (zadnji postav ljekarničkog karaktera ostvaren je u Povijesnom muzeju Istre 2005. godine) predstavlja se muzejskoj struci jedna značajna farmaceutska zbirka za Hrvatsku te se time daje poticaj za ostvarivanje dugo željenog Nacionalnog farmaceutskog muzeja.◆

Posebnu zahvalu upućujem prof. dr. Vladimiru Grdiniću na stručnoj pomoći i sugestijama koje mi je dao prilikom ostvarenja ljekarničkog postava

Tekst je pruzet i lista «Vijesti muzealaca».

Porijeklo prezimena u Pregradi i okolici

Piše: **Boris Krizmanić**, boris.krizmanic@kr.t-com.hr

U prošlom broju lista Pregrada.info objavljen je uvodni dio iz serijala o pregradskim prezimenima te je pobrojan dio prezimena koja sadrže krvno srodstvo. U ovom broju slijedi nastavak...

Prezimena nastala od karakteristike njegovog prvog nositelja

Ova prezimena najčešće su vezana na neku iznimnu tjelesnu karakteristiku (manu) njegovog prvog nositelja, naviku, a ponekad i neku duhovnu, karakternu crtu. Stoga su ona dobrim dijelom nadimačkog porijekla. Treba ponoviti da ćemo uzalud tražiti karakteristike iskazane ovim prezimenima na njihovim sadašnjim nositeljima. One su se odnosile na njihove prve nositelje.

Babić – *baba* (kao baba, nadimačko)
Ban – *ban* (ohol, koji se visoko drži, moguće i staleško)
Belačić – *bijel*, čovjek bijele kose ili bijele puti
Belošević – isto kao Belačić
Belančić – isto kao Belačić
Belavić – isto kao Belačić
Belina – isto kao Belačić
Bele – isto kao Belačić
Boršić – *boriti* (se), borac
Brundić – *brundati*, mrmljati sebi u bradu, poluglasno negodovati
Bosak – *bos*, nadimačko prezime, aluzija na oskudno imovno stanje
Crnčić – *crn*, crnokos ili tamne puti
Crnić – isto kao Crnčić
Debeljak – *debeo*, (usp. Masnec), nadimačko prezime
Drofenik – *tri feniga, „troparac“* (od njem. drei pfennig)
Družinec – *drug*, sklon druženju, društvu
Duplišak – *dupli*, čovjek dviju teško spojivih težnja, sklonosti
Erjavec – *rđav*, zločest čovjek, možda *crvenokos*
Esih – *ocat* (slov.), „kiseli“, vječno nezadovoljan čovjek (usp. Gorup)
Gluhak – *gluh*
Gobec – *gubac*, čovjek izraženih čeljusti
Golec – *gol*, aluzija na slabo imovno stanje (usp: Bosak)
Gorup – *gorak*, turoban, namršten, vječno nezadovoljan čovjek
Gorupić – isto kao Gorup
Hohnjec – *hoch* - na visokom položaju, vjerojatnije bahat, umišljen čovjek (nadimačko)
Hrestak – *hrestiti* (se), žestiti se, žestok, nagli
Hrup – *grub*, galamdžija (korijen nalazimo u glagolu *nahrupiti*)
Jesih – isto kao Esih
Kecur – *keckati,* koji voli zadirkivati
Kolenko – *koljeno*, nadimačko (nejasna motivacija)
Krivec – *kriv*, nakrivljenog stasa
Krizman – *Kristov čovjek*; prezime je sastavljeno po uzoru na grčki obrazac Kristoforos – koji (prema jednoj legendi) *nosi Krista*
Krizmanić – isto kao Krizman
Krklec – *krkljanac*, grleno govoriti
Krsnik – *krst*; vidi Krizman
Kusec – *kus*, „komad“ čovjeka, stasit čovjek (ili nadimačko)
Macan – stasit čovjek; usp. Kusec
Majcen – *malen* čovjek (kajk.)
Majcenić – isto kao Majcen
Masnec – *mast*, pretil čovjek
Mikša – *mrk,* kao Mrkša

Mrkša – *mrk*, mračan, neraspoložen čovjek
Mrkus – isto kao Mrkša
Mužek – *maleni muž* (contradictio in adjecto, nadimačko)
Nežmah – *neukusan*
Očko – *okat* čovjek
Ocvirk – *evarak*, aluzija na skromno imovinsko stanje (nadimačko)
Ogrizek – ostatak pojedene jabuke, aluzija na slabo imovno stanje (nadimačko)
Palčec – *palac*, malen čovjek (usp. Majcen)
Petanjek – prezime motivirano *petom* (nejasna motivacija kao i Kolenko)
Petanjko – isto kao Petanjek
Plantosar – *ravno stopalo*, čovjek nezgrapna hoda
Počivašek – *počivati*, koji se rado odmara, *počiva* (nadimačko)
Pogačić – *pogača,* vezano na zanimanje ili nadimačko
Polajžer – koji na velike blagdane dolazi u goste (nepoželjni gost)
Posilović – *sila*, nasilan čovjek
Poslek – *posao*, marljiv čovjek
Pracaić – *prcati* (isto *Percaić*)
Pravdić – *pravda*, koji se rado pravda
Premerl – *obamro*, čovjek koji je prividno umro
Premrl – isto kao Premerl
Premužak – *muž*, veliki muž (usp. Kusec i Macan)
Puclin – *puca*, ženskobanjast (nadimačko)
Rebernišak – *rebra*, čovjek s naglašenim rebrima (kokošja prsa)
Rebernjak – isto kao Rebernišak
Rukelj – *ruk*, nagli udarac (sklon tučnjavi)
Rustan – *rus*, riđi (riđokosi čovjek)
Sekušak – *sve kuša*, koji sve proba, iskusan, lukav (kajk. kûšun)
Smrkulj – *mrk*, mračan, smrknut čovjek
Sivec – *siv*, sijed čovjek (prerano sijed)
Starček – maleni starac
Storjak – *star* (također *Starjak*)
Strsoglavec – složenica od *trs* i *glava*, nadimačko prezime
Šantek – *šantav*, šepav
Škrabl – *izgreben*, nadimačko prezime
Škrablin – isto kao Škrabl
Škreblin – isto kao Škrabl
Šparavec – *„šparav“*, dijalekt. *štedljiv*,od njem. schparen - štedjeti
Štrok – *komad* dio neke cjeline (npr. *štrok* češnjaka itd)
Štruk – isto kao Štrok
Štruklec – isto kao Štrok ili aluzija na *štrukle*, vrstu jela (nadimačko)
Šutina – *bezrog,* oslabljen (npr. ovan bez rogova; nadimačko)
Tepeš – *tepsti*, tući se ili potucati se. Sklon tučnjavi, potepuh
Vdović – *udova(c),* udovičin sin
Vran - *crn*
Vražić – *vrag* (nadimačko)
Zobec – *zub*, zubat čovjek
Zubak – *zub*, s naglašenim zubima (usp. Gubec)
Žerjav – *žeravica*, oganj (nejasna motivacija)
Žučko – *žut*, žute kose ili puti
Žućko – isto kao Žučko

Prezimena prema zanimanjima

Realno je pretpostaviti da je ova kategorija prezimena, ili njen veći dio, nastala kad i prezimena koja sadrže krvno srodstvo, dakle sredinom 16. stoljeća. Imenovatelj prezimena najvjerojatnije je vlastelin na čijem dobru i pod čijom vlašću se nalaze njegovi službenici, inkvilini i kmetovi koji su kao i svo stanovništvo morali biti zavedeni u matične knjige. Realno je pretpostaviti da su ovi oblici egzistirali i u starijim vremenima i to kao nadimci.

Bačić – *bak***,** bik(ić), čuvar bikova (ili nadimačko)
Beber – *Bebauer*, obrađivač (zemlje)
Biruš – *biroš*, čuvar stoke na paši, svinjar ili govedar, najamni radnik
Bolarić (također Volarić) od *volar* = koji brine o volovima ili gonič volova; oblik *bol* je glagolski pridjev radni od *bosti*.)
Cestar – *cestar* ili *eestar*, nositelj zanimanja koji „česti“ (čini čestitim), čisti i oštri mačeve i drugo oružje, oružar
Ciglar – *cigla*, izrađuje cigle, opeku
Ciglenjak – isto kao Ciglar
Cigler – isto kao Ciglar
Cvek – *postolarski čavlić*, vezano na postolarsko zanimanje, ili nadimačko
Eižmek – *eizmar*, izrađuje čizme (vidi Šoštar)
Eoh – *eoha*, grubo platno od vune, prezime vezano uz izradu platna
Drlan – *drljati* (zemlju)
Dvoršak – *dvor*, službenik na dvoru
Flegar – *dvornik*, upravitelj vlastelinstva
Fistrić – *pekar* (lat. pistor)
Fišer – *ribič* (od njem. fisher)
Fišter – isto kao Fistrić
Glas – *staklar* (njem. glas = staklo)

Govedić – *govedo*, čuvar stoke, pastir
Hajduk – *hajduk*, odmetnik od turske vlasti (vjerojatno porijeklom iz Bosne)
Haramina – hajdučki vođa (vidi: Hajduk)
Herceg – vojvoda (njem. Herzog), vjerojatno nadimačkog porijekla
Hercigonja – isto kao Herceg
Holetić – *ovratnik* (tal. Colletto)
Igrec – *igrač*, svirač
Kahlina – *„kahla"*, dio kaljeve peći, pećar
Kamenski – *kamen*, kamenar, koji obrađuje kamen, klesar
Kamenšak – isto kao Kamenski
Kampuš – *borac* (njem. kämpe–boriti se)
Karažija – *karažija*, grubo laneno platno (hungarizam); prezime vezano uz izradu platna
Kavčić – *tkalac* (jedno od zanimanja vezano uz izradu platna)
Kaučić – isto kao Kavčić
Knok – *svežanj*, povjesmo lana itd. (njem knocke); vidi Kaučić
Kobilar – *kobila*, uzgajivač kobila (konja)
Kodelić – *kudjelja*, prezime vezano uz izradu platna
Kolar – *kolar*, izrađivač kola, vozova
Kolarec – isto kao Kolar s karakterističnim kajkavskim dočetkom – ec
Kolarić – isto kao Kolar
Koletić – isto kao Holetić
Koražija – isto kao Karažija
Korbar – *korpa*, izrađivač korpi (dijal. korba, korbica)
Koret – *koret*, dijalektalno: ženska suknja, odijelo (tal. corredo)
Kordej – *korda* = tetiva (izrađivač luka i strijele)
Kovač – *kovač*
Kovačec – isto kao Kovač
Kovačević – isto kao Kovač
Kozina – *koza*, čuvar koza
Kozjak – isto kao Kozina
Kožarić – *koža*, prerađivač kože, kožar, štavitelj
Kračun – *kračun*, brava, koji izrađuje brave
Krajačić – *krajač*, krojač
Kramar – *trgovac* (njem. kramar)
Kramarić – isto kao Kramar
Krčmar – *krčma*, gostioničar
Kruhar – *kruh*; pekar
Krušec – *kruh*, s kajkavskim deminutivnim dočetkom – ec (nadimačko ili vezano na pekarsko zanimanje)
Krušić – *kruh* (sa standardnim deminutivnim dočetkom)
Krušlin – srodno s Kruhar itd. (nejasan je dočetak – lin)
Krznar – *krzno*; koji se bavi krznima ili lovac na krznaše
Kučiš – *kočijaš* (dijalektizam)
Kundih – *kundih* = izučen (od njem. kundig = vješt čemu)
Kunštek – srodno s Kundih
Kurko – *koji liječi*, liječnik (njem. kur = liječenje)
Licitar – *licitar*, slastičar
Loina – *loj*, proizvođač loja
Lončar – *lonac*, koji izrađuje glineno po-suđe (vrlo rasprostranjeno zanimanje)
Lončarić – isto kao Lončar
Lugarić – *lug* = močvarna šuma; čuvar šume
Majer – *majur*, nadglednik na imanju (majuru)
Majerić – isto kao Majer
Mesarić – *mesar* (tzv. niže kraljevsko pravo mesarenja)
Mesiček – isto kao Mesarić
Mežnarić – *misa* (dijal. *meša*), *misnar*, poslužitelj kod obreda (mise)
Mlinar – *mlinar*, melje žito (također niže kraljevsko pravo)
Mlinarec – isto kao Mlinar
Mužar – *mužar* ili *stupa*, naprava za pucanje ili za usitnjavanje tvrdog zrnatog voća i povrća
Ovčariček – *ovca*, bavi se stokom sitnog zuba, pastir
Papeš – *papa* (nadimačko)
Pasariček – *pâs*, koji izrađuje pojaseve
Pečnik – *peć*, graditelj peći
Pećnik – isto kao Pečnik
Penezić – *penez*, *novac*, novčar
Pichler – smolar (njem. *pichl* = *smola*),
Pildek – *pila*, pilar
Pilko – *grobar* (lat. vespillo = mračnjak, grobar siromašnih)
Plahutar – *plahta*, nadimačko prezime ili vezano na izradu plahti
Podboj – gornji dio *dovratka*, *štoka* (slov.), nadimačko prezime
Preglej – *pregledati*, nadzornik
Ptičar – *ptica*, koji se bavi uzgojem ptica ili ptičarenjem, tj. lovom na ptice (niže kraljevsko pravo)
Ribić – *riba*, ribolovac, ribič (također niže kraljevsko pravo)
Rihtarić – *sudac* (njem. Richter), vjerojatno nadimačko prezime
Rogina – *rog*, izrađivač predmeta od

rogova
Rožman – *ruža*, uzgajivač ruža
Sabljak – *sablja*, koji izrađuje (kuje) sablje
Svečak – *svijeća*, koji lije svijeće, svjećar
Svečnjak – isto kao Svečak
Svećak - isto kao Svečak
Šivak – *šivati*, bavi se šivanjem
Škrinjar – *škrinja*, izrađuje škrinje
Šlogar – *„šlogati"*, gatati, vračati (njem. aufschlagen)
Šolman – *prodavač obuće* (njem. Schuhandler)
Šoštar – *„šoštar"*, postolar (njem. Schuster)
Šoštarić – isto kao Šoštar
Špiljak – *šiljak*, ukrasna igla (lat. spilla), koji izrađuje ukrase
Špiljar – isto kao Špiljak
Špoljar – *ostrugar,* bravar (njem. Sporer); usporedi *Kračun*
Špoljarić – isto kao Špoljar
Tkalčević – *tkalac*, tka platno
Tkalec - isto kao Tkalčević
Tkalčić - isto kao Tkalčević
Tkaučić - isto kao Tkalčević
Turner – *graditelj tornjeva* (dijalektalno turun = toranj); moguće i nadimačkog porijekla
Ulamec – *ulama***,** vrsta čvora, veza (turcizam)
Vandekar – *zidar* (njem. Wand = zid)
Varjačić – *variti,* kuhati, kuhar
Wagner – *kolar*, (njem. Wagen = kola)
Zidar - *zidar*
Žnidarec – *„žnidar"*, krojač (njem. schneider = krojač)
Žnidarić – isto kao Žnidarec ◆

(nastavak u sljedećem broju)

KOLUMNA

Lokalna zajednica

Piše: **Jelena Jurić**

Mnogo ljudi živi u lokanim zajednicama, ali imaju različito poimanje takve zajednice. Pojedini nisu upućeni što bi lokalna zajednica značila.

Neke vrste ljudi lokalnim smatraju zajednice lokala koji se nalaze na jednom omeđenom prostoru. To su lokali uslužnih djelatnosti gdje lokalno stanovništvo kvalitetno provodi svoje slobodno vrijeme tj. dokolicu. Nakon tako provedenog vremena prometni policajci imaju dosta posla.

Za druge je to zajednica u lokalu. Mjesni veseljaci koji se lokalno zabavljaju, gotovo uvijek ista družina ljudi koji imaju o svemu mišljenje. To mišljenje dijele lokalno iako zapravo nikoga niti ne zanima što misle.

Lokalna zajednica u kojoj se loka, pardon: loče.

Primjećujete da svako značenje ima isti korijen. Narod bi rekao da to treba sasjeći u korijenu.

Zajednica podrazumijeva najmanje dvije osobe- jedna osoba na šanku ne čini zajednicu. Ali jedna osoba može biti lokalna.

Lokalna je osoba koja od alkohola odrveni tzv. „oblokana osoba" pa se kreće lokalno, tj. ne miče.

Malo iskusnije grupe formiraju se u zajednicu, imaju službene formalno-neformalne sastanke, sa svakodnevnim temama koje su predmeti žurnih rasprava. Sastanci se održavaju ispred ili u krugu lokalnih trgovina. U „lokalne" klupe sjedaju lokalni zastupnici- svaka ulica ima svog zastupnika, i razrađuju se teme od životne važnosti kao npr: kakvo je vrijeme, da li će kiša, rast cijena prehrambenih proizvoda, tko je umro, tko se odselio, zašto u kući br. 19 imaju smeđe zavjese, tko je kupio novi auto, tko se drogira, da li gospođa n.n. ima prirodnu kosu ili se farba.... Većina zastupničkih govora započinje rečenicom: „Kad sam ja"..."Kad se sjetim.....", „Nekad sam ja..."Lokalni zatupnici i „uličari" (tzv. zastupnici ulice), na kraju dana donesu zaključak: Sastati ćemo se i sutra. Kvoruma nikad ne nedostaje. Tako ozbiljne lokalne problematike rješavaju se uz stimulanse koji rješavaju tremu: Žuja ili Karlovačko (sa povratom ambalaže). Inače lokani sastanci ne bi imali smisla.

Da nema lokalnih zajednica život ne bi bio zanimljiv. ◆

Sopotljanci u povorci kola

Piše: **Ivica Kovač Pica**

Črn bel, črn bel ščurići popijevljeju, v trsju grojzdje dozrijeva.

V meni se nekaj budi - približava se berba grojzdja. No nije to samo moja berba, v mojem trsju v Kamešaku iznad mojeg lejpog sela Sopota, to je i berba mojega srca v Pregradi.

V Pregradi je i sve počelo prije trideset i osam lejt gde su se ondašnji ljudi zmislili da bi nekaj trebalo napraviti za naš lejpi pregrački kraj. Ideja je bila da ak već mamo Martinje i Vincekovo, da ajmo napraviti i berbu grojzdja.

Pripala mi je čast da vam i ja nekaj o tome napišem kao jedan od berača grojzdja, u kontuitetu od dvadeset let.

Eto, moja ekipa Mateja, Jelena, Lucija, Alen, Josip, Borna, Tibor, Dino, Filip, Fila mali, Siniša i moji neizostavni kumići Ponda i Hrvoje, ove smo godine pohodili berbu grojzdja po dvadest i prvi put.

Sve je počelo u Sopotu kada se pokojni Milča Kolarčov 1981. godine odvažil pojti na poziv ondašnjih turističkih djelatnika u povorku berača, a ja sam kakti svako seosko dejte to pažljivo glejdal i upijal svaki detalj. V ono vreme se je hodilo u berbu s kravama, drvenim vozima na kojim su bili drveni kotači okovani sa želeljznim obručima da bi duže trajali.

Moram spomenuti da je uz dedu Milču bila i tu neizostavna sneha Ivana i sin Josip zvani Pipac koji su nam i dan danas velika podrška.

Voz se mora posebno okititi, a uz to ide sve kaj je vezano za berbu grojzdja: berači, brentarne i berače. Tuj se najdeju na vozu drvena bačva, podškafjak, lakavnica, brenta, vedrica drepši i sam ne znam kaj sve ne. Tuj je kukuruznica da se moreju krave nahraniti, tuj su lejpe rože da se morejo vrijedne beračice zavoditi, ma tuj je sve kaj veselom srcu godi.

Tuj je i lampaš koji mora biti pun petrolima i diftung mora biti ispravan jer tko zna kad se bumo po noči vrnuli doma.

Jelo... To pa je neizostavni dio cele priče. Domača pečena kokoš, svinska pečenka, suha dimljena šunka, špek... Pa ide domača zlevanka, bučnica, sirovi štrudlin, ... I mamina povijanjka zelovjača. Zelovjača je starinsko jelo koje moja mama speče specijalno za tu prigodu, a sastoji se od zelja pomešanog s orehima povijeno v domače tejsto, pa sve skup pečeno u zemlejnom teneru na zelovjoj perini. Kruh se mora meti, danas je dobar i pekovski, no mi još njegujemo starinsku navadu pa imamo kuruzni, pečen v krušni peči.

Dosta smo se falili, sad malo o povijesti mojeg pohoda u berbu grojzdja vPregradu.

Ivica Kovač Pica

Kak sam već napomenil, počeli smo s obitelji Kolarec. Ja sam, gde smo krenuli, prvo bil samo berač, pa brentaron, a gde je naša Ivana rodila sina Alena, preuzel sam organizaciju oko sudjelovanja sopočkih kola na Berbi grojzdja v Pregradi. Prvo se hodilo s kravama, pa konjima, no krave su se počele pujati, a konji su postali zbicni pa nema druge - gremo s traktorima.

Jedno vreme su i traktori bili dobri, no to se meni nije dopalo, pa sam dokinul traktore. Polako smo uveli i narodne nošnje koje su ponos našega kraja.

Deca su naša važna karika i bez njih neznam kak bi se šlo v Pregradu v berbu grojzdja. Oni su naši stalni sudionici berbe i svaki me put sve više nadahnuju da ne prekinemo tak lejpu tradiciju. Posebno me veseli kada nam gotovo uvijek naši ljudi daju svoju decu na naš voz, a oni su svi oblečeni v narodne nošnje koje su im šivale njihove mame, bake, tete i kaj ti ga ja znam gdo. A deca gde se posednu na drveni voz s drvenimi kotačima, i gde kočijaš pokrene kola koji je to vrisak! Deci je to ludnica, a meni suza od veselja niz lice krene...

Ščuriči ščuraju grojzdje dozrijevaju škripleju preše slatki mošt curi.

Slatki mošt je s pipe potekel a Ivica je veselo rekel:

Bok nek poživi sve Zagorce, nek se zbliže nek se zbrate u slavu i čast Hrvatskog naroda.

Kušaonica dobre zabave

Piše: **Nevenka Cigrovski**

Prosječnom je srednjoškolcu subotnji izlazak dio izvanškolskih aktivnosti, to je dio njegovog cjeloživotnog obrazovanja. Od kad je na vrhuncu produktivnosti srušen temelj društvenih aktivnosti u Pregradi, taj je oblik edukacije mladih sveden na nadahnjujuća birtijska okupljanja uz sporadične epizode bjesomučnog opijanja.

Tako je trebala početi ova priča. Sve sam smislila – kritika u uvodu, šaljivi zaplet, zanimljivi vrhunac i klasično buđenje za kraj. Trebala je to biti priča između redaka, fina kritika svega, moguća pohvala nečega, moj pogled na situaciju, moja perspektiva na zbivanja i šire.

Otuda i naslov.

A onda sam jednog dana završila u jednom zagorskom mjestu, u jednom disku, na jednom koncertu.

Moje društvo i ja već godinama nismo srednjoškolci, ali i dalje s neizmjernim zadovoljstvom radimo na očuvanju srednjoškolskih običaja. Aktivno se informiramo o društvenim zbivanjima u regiji i štreberski predano sudjelujemo u realizaciji istih.

Za dotični smo koncert saznali dovoljno prerano da se u tom silnom oduševljenju početnički bedasto izbezumimo. Karte smo kupovali stihijski i matematički sasvim nepromišljeno, ali u pretprodaji i na vrijeme, za što smo kasnije saznali da uopće nije bilo potrebno.

Sve je to međutim sada sasvim nebitno. Važno je da smo se do tamo vozili skoro jedan sat, da smo parkirno mjesto tražili gotovo jednako toliko dugo i da smo za čuvanje jakni platili cijenu standardnog studentskog menija. Važno je da je sve bilo krcato, da je zraka bilo manje nego dovoljno i da je prosjek godina bio daleko ispod našeg. Važno je, da je upravo osmijeh na licu te rasplesane mladeži ono što me navelo na razmišljanje i dovelo do zaključka da je sve to izuzetno žalosno, nepravedno i okrutno, jer bi moglo biti puno bliže, puno jeftinije, mladeži pristupačnije i bezbroj puta genijalnije...

Ne, ovo nije trebala biti priča o Zefri. (Možda je malo trebala biti o Domu kulture.) Trebala je biti priča o nekim boljim vremenima, a postala je priča o nekim drugim zagorskim mjestima, o nekim sretnijim srednjoškolcima, o nekim pametnijim potezima.

Ovo je priča o nama koji smo do diska išli pješice, ovo je priča o vama koji odrastate zakinuti za to praktično iskustvo, ovo je priča o njima koji su vam to iskustvo uskratili.

Ovo je trebao biti osvrt na ono što jesmo, i čežnja za onim što bismo mogli biti.

Ovo je kritika onoga što nismo.

Jednom godišnje prosječni je pregradski srednjoškolac natprosječno sretan jer se društveno uzdizati može i u svome gradu. To se onda zove manifestacija.

Sretan vam rođendan, naši stogodišnjaci!

Piše: **Slavica Reiner**

…"*Sjela sam se na klupu ispod kestena. Ne čini mi se da sam tek prvi put došla, nego da sam se od nekud vratila*" … priča nam Jelena u prošlom broju lista.

U sjeni kestena za ljetnih vrućina su se mnogi odmarali, djeca se sakupljala prije i poslije škole, a mladi dugo u noć maštali o svojoj budućnosti i pjevali za dušu. Svi smo se divili njihovim ponosito uspravnim cjetovima u proljeće, a u jesen svakovrsnim bojama lišća. Svatko je tu mogao naći zadovoljstvo i mir. Bili ste dio nas, zajedno sa starom školom. Mnogo puta su vas pilili i sakatili, a vi ste se ponovno i opet oporavili i bili još ljepši. Bili ste najljepši klaruš svoje prijateljice škole. Zajedno ste strpljivo slušali žamor i smijeh djece i spokojno živjeli mnoge godine. Onda su vam oko pedesetog rođendana posadili neko novo drveće i trebalo je biti ljepše od vas, ali nismo bili oduševljeni. I opet prolaze godine i mnogo se toga promijenilo. Stara škola je obnovljena i počela je živjeti novim životom - čini nam se ljepše nego pred 100 godina, a vi ste opet svojim životom platili njezinu ljepotu. Zrnca klaruše su nestala, a ona djeluje tužno i osamljeno, kao mladenka bez svog najljepšeg nakita. Vi četiri pogrbljena i bolesna starca u kutu stisnuta, čekate svoj kraj s osjećajem da vam tu više nije mjesto. Ipak vam od srca čestitamo stoti (100.) rođendan kao i vašoj prijateljici školi. U mnogim našim srcima živjet ćete vječno, a o vašoj ljepoti pričat ćemo našim potomcima. Živjet ćemo u nadi da će se odgovorni za zadnja zelenila u novo oblikovanom centru grada naći koje mjesto i za kostanj. To dugujemo mnogim Pregračanima, a posebno Davoru – velikom zaljubljeniku u Pregradu čije riječi ne možemo zaboraviti: „Kostanji ne smiju otići u zaborav. Čuvajte ih i obnavljajte. Neka Pregrada bude prepoznatljva i jedinstvena baš po njima. Neka oni budu simbol našega grada."

Dragi stogodišnjaci bili ste ponos i ostajete povijest našega grada, a mi se nadamo da će vaši nasljednici 3009. godine za svoj stoti rođendan moći pričati ljepše o svojoj prošlosti.

Vaša baka…

Fotografija iz približno 1910. godine

Kostelski nišan

Piše: **Ivan Kantoci Vanč**

Ovog sam ljeta, sredinom kolovoza šetao dragim zavičajem i put me doveo do Kostelgrada. I vi, ako ste ikad posjetili ruševine staroga grada, možete si ponovno predočiti prekrasne vidike koji se od ruševina starog Kostelgrada pružaju na sve strane. Ovaj put pozornost mi je na jednom od obrambenih zidova privukao poseban kameni detalj. Pažljivo gledajući zaključujem da se vjerojatno radi o znalački isklesanom otvoru u kamenoj stijeni ugrađenoj u zid jedne od kula staroga grada. Otvor je po svemu sudeći pružao mogućnost provlačenja puške ili nekog sličnog oružja i u obrani očito bio pogodan za nišanjenje i pucanje prema svakom onom koji bi iz bilo koje zle namjere žiteljima grada odlučio zagorčavati život i remetiti mir.

Sada je početak listopada i iz Pregrade su mi ovamo u Bussloo stigle posljednje novosti iz Pregrade. Između ostalih dvije od kojih jedna radosna a druga tužna. Radosna, koja govori kako su reakcije čitatelja lista Pregrada.info jako dobre, kako mnogi podupiru suradnike i list te kako je lijep broj čitatelja zainteresiran za suradnju. Ta vijest me obradovala. Tužan sam postao zbog vijesti kako 'gradske strukture' uskraćuju podršku, i što je još gore, zabranjuju suradnju s listom Pregrada.info onima u gradskim ustanovama koje imaju pod svojom upravom. Kad sam to čuo, prisjetio sam se 'Kostelskog nišana' i odlučio napisati nekoliko redaka. Svoj nišan slobodne komunikacije usmjeriti ću prema 'grijehu struktura' s ciljem da te 'strukture' i čitaoce ovog teksta uvjerim kako je za svakoga od nas korisno i pametno drugima prestati zagorčavati život, puno vrednije drugima omogućavati a ne remetiti mir te suradnju među ljudima snažno poticati a nikako onemogućavati. Kao uporište ovom svom 'nišanjenju' u napadu na 'grijehe struktura' u Pregradi upotrijebiti ću socijalni nauk Katoličke Crkve. Oni na koje se moj osvrt odnosi ionako su katolici pa im ta saznanja mogu samo pripomoći u razvoju vlastita religioznog identiteta.

Nadam se da će se i vama, koji možda ne dijelite kršćanske vrednote, i koji ste možda i neprijateljski raspoloženi prema Crkvi svidjeti neki od kršćanskih stavova i ocjena kad je riječ o političkoj zajednici, njezinim strukturama i njezinoj službi prema civilnome društvu. Kršćani su naime prije svega uvjereni da je svaka politička zajednica uspostavljena zato da bi bila u službi civilnoga društva iz kojega ona i sama proizlazi. Temeljem tog kršćanskog stava kršćani se suprotstavljaju ideologijama i praksama individualističkog i totalitarnog obilježja a koje teže apsorbiranju civilnoga društva u sferu države. Za njih je civilno društvo skup odnosa i izvora, kulturnih i udruživih, koji su relativno samostalni bilo s obzirom na političko, bilo s obzirom na gospodarsko područje. Slijedom toga svrha se civilnog društva vidi kao sveopća, jer se odnosi na opće dobro, na koje svi i pojedini građani razmjerno imaju pravo. Obilježava ga vlastita sposobnost planiranja, usmjerenost na unapređenje slobodnijega i pravednijega društvenog suživota u kojemu se udružuju različite skupine građana, pokrećući se da bi

zaštitili legitimne interese. Posebno bih istaknuo mišljenje prema kojem politička zajednica i njezine strukture, premda su uzajamno povezani i međuovisni, nisu jednaki u hijerarhiji ciljeva. Stoga se s razlogom tvrdi kako je politička zajednica i njezine strukture bitno u službi civilnog društva i, u krajnjoj analizi, osoba i skupina koje ga tvore. Zbog toga je kršćanima neprihvatljiv mentalitet i razmišljanja po kojima bi se civilno društvo smatralo dodatkom ili pak varijablom političke zajednice i njezinih struktura. Štoviše, kršćani su uvjereni da civilno društvo ima prednost jer u tome istome civilnom društvu opravdanje ima postojanje političke zajednice. Za kršćane je bitno da i rast demokratskog društva započne u društvenom tkivu. Naime, najprikladniji načini za razvijanje socijalne dimenzije osobe su djelatnosti civilnoga društva – nadasve dragovoljstvo i kooperacija na području privatno-socijalnog, kojeg se sažeto naziva "trećim sektorom" da bi ga se razlikovalo od područja države i tržišta, a u kojima se može naći prostor za osobu da se izrazi u potpunosti. Širenje socijalnih inicijativa izvan državne sfere i njezinih struktura stvara nove prostore za aktivnu prisutnost i za izravno djelovanje građana, integrirajući funkcije što ih obnaša država. Zbog svega ovoga kršćani smatraju suradnju jednim od najjačih odgovora logici sukobljavanja i natjecanja bez granica, koja se danas i u našoj sredini čini prevladavajućom. Kršćani su sigurni da odnosi koji se uspostavljaju u kooperativnom i solidarnom ozračju nadilaze ideološke podjele, potičući na traganje za onim što ujedinjuje iznad onoga što razdvaja.

Kršćani će stoga uvijek osuditi svaku pojavu zabranjivanja slobodne i odgovorne suradnje od strane 'političkih struktura' u društvenom tkivu, jer je zabranjivanje odgovorne suradnje nespojivo s kršćanskim pogledom na društvene odnose i ulogu političke zajednice i njezine službe prema civilnome društvu. Ukoliko pak ta pojava izađe na vidjelo, očito je da se radi o 'grijehu struktura' kojem se treba odlučno suprotstaviti.

Dakle, moje je mišljenje, da individualističku i totalitarnu praksu u Pregradi treba staviti pod 'Kostelski nišan', od nje se obraniti tako da se žiteljima grada više ne zagorčava život i ne remeti mir. Nisu li gradski izbori na proljeće zgodna i stvarna prilika za to?

Kuda te sve ne odvedu te ljetne šetnje dragim zavičajem? ◆

TK Pregrada

Piše: **Hrvoje Burić**

Devedesetih godina tenis na krilima naših Ivaniševića, Prpića, Majoli te legendarnih Samprasa i Agassija dobiva na popularnosti u Lijepoj našoj pa tako i u Pregradi. Sukladno tome, tvornica Emka d.d. izgradila je teniske terene u Pregradi 1992. godine. Prvu tenisku školsku godinu igralo je nekoliko tenisača koji se i danas aktivno njim bave. Mnogi od njih odlazili su na brojne turnire na županijskoj te na nacionalnoj razini. Tu su bili talenti poput braće Brežnjak, Horvat Davora te mnogih drugih. Nakon jednog perioda došlo je do laganog zasićenja građana te se u jednom trenutku gubi volja za tim sportom koji se naziva i bijelim sportom. U tom periodu tereni su zapušteni i nisu bili održavani dok se nije pojavio Dražen Novak, veliki zaljubljenik u taj sport, te je njemu Emka dala terene na korištenje. On je 2005. godine osnovao teniski klub TK Pregrada i od tada vrši dužnost predsjednika.

TK Pregrada danas okuplja oko 60 seniorski članova iz Grada Pregrade, te susjednih općina Krapine, Krapinskih Toplica, Huma na Sutli, Tuhlja itd. Godišnja članarina iznosi samo 400 kuna. Uključuje cjelogodišnje igranje u dnevnom terminu, a noćno se samo doplaćuje. Članarina za djecu je upola jeftinija tako da je tenis u Pregradi pristupačan gotovo svima. Zahvaljujući upravo Novakovom trudu, tereni su vrlo dobro održavani. Članovi kluba sudjeluju u brojnim radnim akcijama pa su tako obojili ogradu oko oba terena zaštitnom bojom, na mreži su zamijenjene sajle za njeno napinjanje. Uz pomoć sponzora i simboličnih članarina kupljeni su novi tepisi za povlačenje terena nakon mečeva, a također su putem donacija dobivene nove zaštitne tkanine za vjetar. TK Pregrada kupio je prošle godine za članove kluba španericu tako da svaki član može ugraditi žicu za reket. Uz pomoć HEP-a reflektori za noćno igranje opet su u pogonu. Uređena je i svlačionica s WC-om koji daje potreban komfor za sve igrače. Za navijače i one koji dođu pogledati neki zanimljiv susret pripremljene su klupe.

TK Pregrada se natječe u Ligi Zagorja, Veteranskoj ligi, dvije interne lige te organizira mnoge turnire tokom godine. O svemu tome smo razgovarali s osobom zaduženom za odnose s javnošću Ivanom Pogačićem koji nam je rekao mnogo toga o ovom sportskom klubu.

Teniski klub je ove godine imao najplodniju sezonu do sada. U vrlo jakoj veteranskoj ligi u Sloveniji u kojoj se natječu kao jedini klub iz Hrvatske osvojio je prvo mjesto. U finalu su svladali igrače Šentjura na gostujućem terenu i tako pokazali da ni veterani još nisu za 'baciti'. Kako mladi igrači brzo upijaju znanje od starijih, pokazalo se mjesec dana kasnije kada je igrano finale Lige Zagorja. TK Pregrada je pokorila Zagorje i uzela najveći pehar. Da bi slavlje bilo još veće, druga ekipa, tj. "Pregrada 2" osvojila je odlično treće mjesto. Na kraju se na drugom mjestu našla ekipa "Krapine 1" dok je "Krapina 2" bila na četvrtom mjestu.

Ono po čemu je također Pregrada na prvom mjestu u Zagorju, je i broj tenisača. Naime, klub ima više od 60 članova, što muških što ženskih, ali ono najvažnije je da su svi ti članovi aktivni. Ove godine su zato igrane dvije lige. U prvoj ligi su se tako našli najbolji od prošle godine. Pobjednik je, kao i lani, Boris Brežnjak - igrač s najviše teniskih odličja i pehara. Na drugo mjesto se ponovno vratio Marko Kantoci dok je treće mjesto zauzeo veteran Stjepan Škrlec. Druga liga, za koju je ove godine bio veliki interes, pripala je Tomislavu Krivcu, na drugom mjestu se našao Dario Zagvozda dok je treći bio Goran Kantoci.

Sljedeće će se godine formirati jedna liga, ali na malo drugačiji način. Igrat će se 'piramidalan' sustav natjecanja što će velikom broju članova omogućiti da se bore za naslov najboljeg tenisača u Pregradi.

TK Pregrada organizira nekoliko turnira tijekom godine, što otvorenog što zatvorenog tipa, te će se tako nastojati raditi i sljedećih godina. Rezultate ovogodišnjih turnira, a i

⇨⇨⇨

onih lanjskih možete naći na njihovim stranicama www.tk-pregrada.com.

Ono što se posebno mora naglasiti i zahvaliti je čovjek bez kojeg ničega od ovog ne bi bilo, a to je predsjednik Dražen Novak. To je čovjek koji svake godine sa neviđenim entuzijazmom i voljom pobrine da imamo najbolje terene u ovom djelu Hrvatske rekao je Pogačić. Na kraju može se reći da će se tenis sijedećih godina u Pregradi igrati još intenzivniji te da će biti još zanimljivih i ujednačenih mečeva. ◆

SPORT

ŽNK Pregrada

Piše: **Zlatko Šorša**

Ženski nogometni klub Pregrada uspješni je sudionik Prve hrvatske nogometne lige za žene, a nekoliko igračica diljem Europe u raznim selekcijama brani boje Hrvatske reprezentacije.

Mlade igračice ŽNK Pregrada zajedno s vršnjakinjama iz Rijeke nastupale su na Svjetskim igrama mladih iz čitavog svijeta koje su održane početkom srpnja u Beču (Austrija) te su u svojoj kategoriji osvojile treće mjesto.

Sportom se uči prihvaćanje pobjede i poraza, poštivanje pravila i protivnika, te kako biti timski igrač. S obzirom na to da se rezultati postižu vježbanjem, trenira se dosljednost i upornost, a pritom se upoznaje sebe i granice vlastitih mogućnosti. Zato ŽNK Pregrada svake godine organizira školu nogometa za djevojčice od 8 do 15 godina, a u sklopu toga je i organizacija turnira za djevojčice istog uzrasta. Svake subote od 18 do 19,30 sati u dvorani Srednje škole Pregrada, pod vodstvom trenerice nogometa prof. Maje Cesarec, uče se vještine baratanja loptom.

Djevojčice i djevojke, ako vas privlači savladavanje vještina i igranje najpopularnijeg sporta, uzmite sportsku opremu i subotom se uputite u Pregradu u dvoranu Srednje škole.

Za sva dodatna pitanja slobodno se obratite na telefon 098/375-576 (prof. Maja Cesarec).◆

NK Pregrada

Piše: **Hrvoje Burić**

U prošlom broju lista Pregrada.info mogli ste pročitati da je naš muški nogometni klub loše otvorio sezonu s tri uzastopna poraza od Schiedela, Rudara iz Mihovljana te drugog Rudara iz Dubrave Zabočke. Taj crni niz je nastavljen u još sljedeća dva kola pa je tako nakon prvih pet odigranih kola NK Pregrada na začelju 1. ŽNL s nula osvojenih bodova i negativnom gol razlikom: zabili samo 4, a primili čak 13 golova. Dolaskom manifestacije 'Branja grojzdja' naši nogometaši se napokon bude te u šestom kolu pobjeđuju Ivančicu iz Zlatar Bistrice s 2:0, pogotke su postigli Filipčić i Horvat. Osim po prvoj pobjedi Pregrade to kolo će se pamtiti i po iznenadnoj smrti Branka Vrančića, velikog čovjeka koji nas je prerano napustio te je njemu u čast cijelo šesto kolo počelo s minutom šutnje. U sedmom kolu Pregrada odlazi u goste kod Stubice koja je imala stopostotni učinak u tih prvih šest kola. Naši dečki odlično su započeli utakmicu te poveli s 2:0 u prvih desetak minuta zgodicima Vuzma i Horvata, ali nisu se mogli obraniti od pritiska domaćina iz Donje Stubice koja se znatno pojačala na početku sezone s nekoliko vrlo dobrih igrača iz Zagreba te nekolicinom pojedinaca iz Zagorja. Utakmica je završila s visokih 5:2 za domaću momčad. U sljedećem kolu Pregrada kod kuće dočekuje NK 'Matija Gubec', ekipu iz Gornje Stubice. Utakmica završava podjelom bodova i to s rezultatom 1:1 što je ujedno i četvrti bod za naše momke, a jedini pogodak zabio je Kecur iz slobodnoga udarca. U devetom kolu 'zeleni' odlaze u goste u Sv. Križ Začretje protiv tamošnjeg Jedinstva te se vraća kući s novim bodom. Pregrada je odigrala vrlo dobro, zabila je dva pogotka (Kecura i Horvata), ali isto toliko i primila. Nakon dugih devet kola publika je napokon mogla uživati gledajući našu odličnu partiju. U tom desetom kolu Pregrada je deklasirala ekipu iz Brezove. Gosti su ušli hrabro u utakmicu te rano poveli sa 1:0, ali naši momci se brzo bude i izjednačuju te prelaze u vodstvo pogocima Horvata, braće Baranja, Čučeka te Filipčića, koji je zabio dva. Utakmica završava sa zasluženo visokih 6:1. Jedanaesto kolo donosi novo gostovanje, 'zeleni' odlaze u Veliko Trgovišće bez dvojice standardnih igrača koje vrlo dobro zamjenjuju dvojica juniora. Utakmica je završila bez pobjednika, a isto tako i bez pogodaka. Jedino po čemu će se pamtiti ova utakmica su dva crvena kartona. Zadnjih petnaestak minuta Pregrada je ostala bez 'pocrvenjelih' Horvata te Belačića koji je nakon utakmice rekao da je Pregrada bila puno bolja, ali zbog lošeg i očiglednog suđenja u korist domaćina nisu mogli donijeti kući više od jednoga boda.

Ekipa NK Pregrade tako je skupila devet bodova od mogućih 33 i to u sve u zadnjih šest kola. Od prošlog broja lista Pregada.info u momčadi se dogodilo nekoliko promjena, momčadi se priključilo još nekoliko juniora koji su brzo i zasluženo osigurali mjesto u momčadi, na mjesto zadnjeg igrača došao je mladi Hajdinjak dok za mjesto u vezi konkuriraju Čuček i Kolar koji se vratio iz Intera iz Zaprešića, a u napadu se iskusnom Horvatu priključio i brzonogi Filipčić. Jedini igrač koji je napustio momčad je Poslončec. Trenutno naš najbolji strijelac sa šest pogotka je Horvat. Tog vrsnog strijelca, ujedno i najstarijeg pregradskog igrača uspjeli smo uloviti i postaviti mu par pitanja.

PREGRADA.INFO: Kako objašnjavaš tako loš start NK Pregrade u prvih pet kola?

HORVAT: Loš start je cijena koju smo morali platiti zbog drastičnih promjena u odnosu na lanjsku ekipu, ali nadam se pozitivnim promjenama.

PREGRADA.INFO: Kako to da je došlo do takvih velikih promjena? I koje su to?

HORVAT: To je bio stav kluba, ali i igrača. Cilj je stvoriti mladu i perspektivnu momčad, momčad za budućnost pregradskog nogometa. U ekipi su se dogodile promjene od dovođenja novog trenera do uvođenja šestorice igrača mlađih od 19 godina u seniorsku momčad. Naravno i to ima svoju cijenu.

PREGRADA.INFO: Koja su očekivanja od ove sezone?

HORVAT: Očekivanja od ove sezone su vrlo skromna. Glavni zadatak je opstati u Ligi te steći iskustva za igrače koji po prvi puta igraju za seniorsku momčad, te da se lagano formira momčad koja će kroz koju godinu biti u vrhu 1.ŽNL.

PREGRADA.INFO: Kao najstariji i najiskusniji igrač NK Pregrade imaš li što za reći našim čitateljima?

HORVAT: Evo, nadam se da ćemo do kraja prebroditi krizu koja nas je zahvatila početkom sezone i u budućnosti ostvariti što je zamišljeno. Nekolicina starijih i ja pokušati ćemo pomoći mlađim igračima da se čim prije uklope u momčad, a volio bih i pomoć vaših čitatelja da dođu na utakmice NK Pregrade te bodre te mlade igrače, a isto tako i nas. Siguran sam da će biti i više bodova u našem kontu i više golova u protivničkoj mreži.

PREGRADA.INFO: Hvala što si poklonio koju minutu meni i listu Pregrada.info. Želim da vam se ciljevi ostvare čim prije. A moram priznati da me podsjećate na engleski Tottenham.

HORVAT: Nema na čemu. Haha. Koji Tottenham? Mi smo za njih profesori. Šalim se. Istina, inače zanimljivo je da imaju isti broj pobjeda, neriješenih i izgubljenih u istom broju kola kao i mi, jedino imaju bolju gol razliku i to samo za jedan gol. I to su imali sreće. Još jednom pozdrav svim čitateljima i vama koji se trudite na ovaj način približiti neke informacije svim građanima Pregrade. Bravo Zefra.

Po riječima Horvata čini se da je Pregrada odlučila formirati momčad koja bi mogla igrati još mnogo sezona zajedno, a sa skupljenim iskustvom i talentom koji momci posjeduju vjerujem da će u sljedećim sezonama voditi glavnu riječ. Svaka čast treneru Golubiću i stručnom vodstvu koje je posložilo momčad prosječne starosti 22 godine i to su sve redom domaći igrači što već zadnjih nekoliko godina nije bio slučaj. I samo da napomenem da sezona završava gostovanjem u Desiniću protiv najljućih rivala, momčadi Straže iz Huma na Sutli. ◆

TABLICA

		K	P	N	I	GR		B
1	STUBICA	12	10	1	1	30	13	**31**
2	RUDAR D	12	9	0	3	36	18	**27**
3	RADOBOJ	12	7	2	3	29	20	**23**
4	GAJ	12	7	0	5	30	29	**21**
5	OŠTRC	12	6	2	4	24	19	**20**
6	JEDINSTVO	12	6	2	4	24	19	**20**
7	SCHIEDEL	12	6	1	5	21	14	**19**
8	RUDAR M	12	6	0	6	18	23	**18**
9	ZAGOREC VT	12	4	2	6	12	16	**14**
10	VATROGASAC	12	4	2	6	21	26	**14**
11	MATIJA GUBEC	12	3	2	7	16	24	**11**
12	STRAŽA	12	3	1	8	12	25	**10**
13	**PREGRADA**	**12**	**2**	**3**	**7**	**18**	**28**	**9**
14	IVANČICA	12	1	2	9	10	27	**5**

Legenda:
- **K** – broj odigranih kola
- **P** – broj pobjeda
- **N** – broj nerješenih
- **I** – broj izgubljenih
- **GR** – gol razlika
- **B** – broj bodova

STARE FOTOGRAFIJE PREGRADE

Besplatni tečaj za Singerice, tridesetih godina prošlog stoljeća

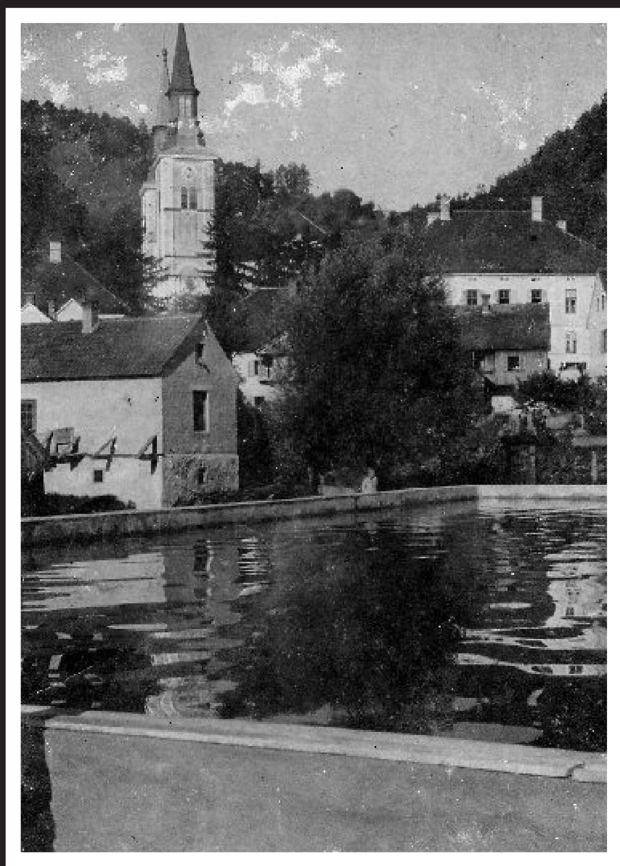
Izgradnja pregradskog bazena, 1940. godina

Skupna fotografija ispred nekadašnjeg Sokolskog doma

Završetak Drugog svjetskog rata, 8. svibnja 1945.

Bazen, snimljeno sredinom četrdesetih godina prošlog stoljeća

Pregrada.info
NEZAVISNI PREGRADSKI LIST
BROJ 2 - GODINA I.
STUDENI 2008.

zefra

mi zamah